

Slimības lapa nav izdevīgs

- ILZE OZOLIŅA, DAIGA LUTERE
- LINDA KILEVIČA, LIENA RIMKUS
- LIGITA KUPČUS-APĒNA

“Slimot? Kurš tad to var atļauties?” skumji vaicā tie, kuriem veselība mēdz piekļibot. Viņi zina, cik izmaksā aptiekas apmeklējums un cik niecīgs ir darba nespējas lapas finansiālais drošības spilvens. Tomēr pēdējā laikā aktualizējies jautājums par to, vai tiešām slimības lapas tiek ņemtas pamatoti? No otras puses, ikdienā nākas cīnīties ar slimiem bērniem izglītības iestādēs un klepojošu kolēģi pie blakus galdā. Šķiet, zelta vidusceļa nav, katrs kuļas, kā māc.

Arodbiedrība darba devēju scenāriju noraida

Slimības lapu jautājums marta vidū apspriests Saeimas Sociālo un darba lietu komisijā. Tajā klātesošie pauduši bažas, ka, ņemot vērā attālināto darba nespējas lapu izsniegšanu, pastāv risks, ka varētu pieaugt nepamatoti izsniegto lapu skaits.

Darba devēji rosinājuši, ka pirmā darba nespējas diena tāpat kā šobrīd varētu būt neapmaksāta, bet par otro un trešo dienu darba devējs maksātu 60% līdzšinējo 75% vietā. Par laiku no ceturtdās līdz astotajai dienai darba devējs maksātu 70% līdzšinējo 80% vietā, bet no devītās dienas valsts maksātu slimības pabalstu ar 75% atvietošanu, nevis 80% atvietošanu, un sākot no 10. dienas, kā tas ir šobrīd.

Latvijas Darba devēju konfederācijas (LDDK) ģenerāldirektors Kaspars Gorkšs intervijā Latvijas Radio sacīja, ka Latvijā būtu jāmazina ieradums strādājošajiem nepamatoti ņemt darba nespējas lapas un regulējumam jābūt tādā, kas motivē atgriezties darbā, nevis “rada pēc iespējas izdevīgākus apstākļus slimot un nenākt uz darbu”.

Tikmēr arodbiedrības kategoriski iebilst pret izmaiņām slimības lapu apmaksā – tā varot pasliktināties sabiedrības veselības rādītāji, pieaugt infekciju un hronisko slimību izplatība. Darba devēju priekšlikumu apturēšanai arodbiedrība neizslēdz arī streika rīkošanu.

Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības (LBAS) priekšsēdētājs Egils Baldzēns norādījis, ka darba devēji rosinātās izmaiņas pamato ar to, ka Latvijai esot grūti konkurēt ar Igauniju, Lietuvu un citām valstīm. LBAS lēš, ka 2022. gadā inflācijas ietekmē Latvijas iedzīvotāju reālās algas samazinājās par 8,2%, savukārt 2023. gada pirmajos divos ceturkšņos tās “atgūvās vien par 1,6%”. Darba devēju piedāvātais scenārijs, kura mērķis esot pielīdzināties Igaunijas slimības lapu kompensācijas mehānismam, strādājošo ienākumus samazinātu par 97 eiro, tajā pašā laikā neaizstājot ar kopējo Igaunijas veselības aprūpes iemaksu modeli, kurā darba devēji veic 13% iemaksu Nacionālajā Veselības aprūpes fondā.

UZZIŅAI

- Pēc Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras datiem, pērn vidējais slimības ilgums pieaudzis, sasniedzot 35 dienas, taču ir samazinājies slimības gadījumu skaits. Ja 2022. gadā slimoja 356 000 iedzīvotāju, tad 2023. gadā – 245 000, kas saistāms ar Covid-19 pandēmiju.
- Ekonomikas ministrija informē, ka šobrīd 80% no slimības lapām ir tieši tā saucamās A lapas jeb uzņēmēju apmaksātās, kas noved pie jautājuma, cik viegli vai sarežģīti pacientiem tās saņemt.
- Plānots, ka Ekonomikas ministrija veiks padziļinātu darbnespējas lapu izplatības izvērtējumu dažādās nozarēs un profesiju grupās, kā arī algu līmeni līdz 2024. gada otrā ceturkšņa beigām.

AVOTS: LETA

Slimošanu plānotajā nemēdz ierakstīt nedēļu vai divas uz priekšu, tā, lai steidzamos darbus pagūtu apdarīt līdz tam. Slimības fakts no ierindas izsūt jebkuru, un spriedze par to, vai varēšu nopirkt zāles, ņemot vērā slimības pabalsta apmērus, veselāku nepadara.

ILUSTRATĪVS FOTO

votāju reālās algas samazinājās par 8,2%, savukārt 2023. gada pirmajos divos ceturkšņos tās “atgūvās vien par 1,6%”. Darba devēju piedāvātais scenārijs, kura mērķis esot pielīdzināties Igaunijas slimības lapu kompensācijas mehānismam, strādājošo ienākumus samazinātu par 97 eiro, tajā pašā laikā neaizstājot ar kopējo Igaunijas veselības aprūpes iemaksu modeli, kurā darba devēji veic 13% iemaksu Nacionālajā Veselības aprūpes fondā.

E. Baldzēns: “Igaunijā ir pavisam cits finansējums veselības aprūpei, un tas nāk tieši no darba devēju puses. Pirmās trīs dienas neapmaksā, taču darba devēji apmaksā darba nespējas lapas no ceturtdās līdz astotajai dienai. Turklāt Igaunijā nav valsts apmaksātas B lapas, tās arī apmaksā darba devējs. Igaunijā ir augstāki darba nodokļi, augstākas algas, bet mūsu darba devēji nav konkurētspējīgi. Vaina jau nav nodokļu sistēmā.”

Šoferi slimo sezonāli, pašnodarbinātie – nemaz

Nav noslēpums, ka “Liepājas autobusu parks” (LAP) jau vairākus gadus nespēj nodrošināt visu reisu izpildi ne no Liepājas, ne arī citos reģionos – Pierīgā, Ogres un Aizkraukles novados. Visbiežākais atcelšanas iemesls – šoferu slimošana. Atcelti reisi, izmaiņas maršrutu satiksmē, tie ir veidi, kā

pasažieri izjūt darbinieku – autobusu vadītāju – slimošanu, atzīst uzņēmuma vadība. Bieži saslimšana atklājas agri no rīta pirms pirmo reisu uzsākšanas, kad ir apgrūtināta operatīva darbinieku nomaiņa. LAP ir arī darbinieki, kas ilgstoši atrodas attaisnotā prombūtnē.

Cik lielā mērā LAP vadība uzticas darbiniekiem? AS “Liepājas autobusu parks” valde atbild,

ka uzņēmumā paļaujas uz darbinieku godprātību, bet kā slimību attaisnojošu dokumentu pieņem tikai ārsta izrakstītu slimības jeb darbnespējas lapu. Ja ārsts ir izsniedzis darbnespējas lapu, tā ir reģistrēta VID EDS sistēmā un to redz visās darbavietās, kurās darbiniekam ir darba attiecības. LAP esot saskāries arī ar nepamatoti izrakstītām slimības lapām, par ko nekavējoties infor-

mēja Veselības inspekciju.

Autobusu vadītāji iepriekš neoficiāli minējuši, ka ikdienā saskaras ar pārslodzi, jo maiņas iekārtotas nepārdomāti, turklāt jāaizstāj saslimušie kolēģi. Tie arī varētu būt iemesli gadījumiem, kad masveidā tiek ņemtas darba nespējas lapas. LAP valde norāda, ka informācija par darbinieku saslimšanas iemesliem ir pieejama tikai ģimenes ārstam, >>

ES DOMĀJU TĀ: CIK BIEŽI ŅEMAT SLIMĪBAS LAPU?

Līga Brūvere – atpūšas:
– Slimības lapas neņem, cenšos situāciju pieciest. Kad

ar veselību pavisam slikti, tad aizeju no darbavietas vispār. Darba devējam jau vienalga. Patiesībā nevis no darba devēja, bet no bijušajiem kolēģiem esmu manījusi to, ka viņiem nepatīk, ka slimoju. Jādara arī mans darbs. Zinu situācijas, kad pret ilgstoši slimojošajiem tiek vērsti mobings, lai cilvēks pats aizietu.

Elvijs Čakāns – aktieris, mentors, kurjers:
– Esmu pašnodarbinātais, un man slimības lapas nav bijis. Tā mani neinteresē. Ja vajag palīdzību, piezvanu ģimenes ārstei, pakonsultējos, bet slimības

lapu neņem. Par laimi, slimoju diezgan reti. Bija reize, kad veseļojos un vienu nedēļu veltīju laiku sev.

Irina Šengelija – pedagoģe:
– Neņem, jo strādāju privātā skolā. Kad jūtos slikti, zvanu vadītājam, pasaku, ka nevarēšu būt darbā. Viņa ir ļoti saprotoša, un nekad nav nekādu pārmetumu. Par to esmu dzirdējusi, ka viens otrs slimības lapas izmanto ļaunprātīgi. Cilvēki ir tik dažādi. Droši vien vienkārši negrib iet uz darbu.

Ramona Vintere – māmiņa:
– Vairumā gadījumu tad, kad slimo bērni un jābūt mājās ar viņiem. Daru to, kad tiešām nepieciešams. Ja kāds strādnieks

slimo reizi vienā vai divos mēnešos, tad, protams, darba devējs nebūs apmierināts. Esmu dzirdējusi, ka daži cilvēki bieži ņem slimības lapas. Bet tas taču notiek ar ģimenes ārsta ziņu?

Andris Freibergs – liepājnieks:
– Vienu reizi gadā. Parasti tas notiek, kad saprotu, ka tā vienīgā iespēja izvairīties. Protams, man ir pieredze, ka uz darbu eju slims, jo pienākums liek. Pieredze liecina, ka strādāšana neveselam galu galā izmaksā dārgāk, jo ilgāk jāārstējas. Šajos laikos, kapitālisma apstākļos ilgi un bieži slimojošie darbavietās nav vajadzīgi, bet katram cilvēkam Dieviņš devis savu veselību. Esmu tikai dzirdējis, ka darba devēji mēģina atbrīvoties no ilgi slimojošajiem.

DAIGA LUTERE
EGONA ZIVERTA FOTO

